

Hunajakakkuopetus

Näin olen kuullut.

Kerran Mestari oleili Sakya-heimon mailla, banianpuupuistossa Kapilavatthun lähellä. Aamulla Mestari pukeutui, otti kulhonsa ja kaapunsa ja lähti Kapilavatthuun, missä hän teki almukierroksensa. Syötyään ja palattuaan almukierrokselta Mestari meni Suureen metsään. Kun hän oli astunut metsän siimekseen, hän istui nuoren kultaomenapuun juurelle harjoittamaan meditaatiota iltapäivän ajaksi.

Silloin kävelyllä ollut Sakya-heimoon kuuluva Daṇḍapāni saapui Suureen metsään ja lähestyi puun juurella istuvaa Mestaria. Mestari ja Daṇḍapāni tervehtivät toisiaan. Tervehdysten ja kohteliiden kuulumistenvaihdon jälkeen Daṇḍapāni jäi keppiin nojaten seisomaan Mestarin lähelle ja kysyi: ”Mitä askeetti opettaa? Mistä hän puhuu?”

”Opetukseni on, ystävä, sellainen joka ei ole ristiriidassa kenenkään kanssa tässä devojen, mārojen ja brāhmojen maailmassa, se ei ole ristiriidassa tämän kansan, sen askeettien, bramiinien, devojen tai ihmisten kanssa. Opetukseni ei jätä piileviä näkemyksiä sellaisen bramiinin mieleen, joka elää aistinautunnoista irtautuneena, vailla epäilyksiä, omatunnonvaivat hävittäneenä ja joka ei janoa jälleensyntymää tähän taikka tuohon olomuotoon. Sitä minä opetan, ja siitä minä puhun.”

Mestarin puhuttua Daṇḍapāni pyöritteli päätään, heilutteli kieltään ja kohautteli kulmiaan niin, että otsalle kohosi kolme ryppeä. Hän kääntyi ja lähti pois keppiinsä tukeutuen.

Myöhemmin iltapäivällä, kun Mestari oli lopettanut harjoituksensa, hän palasi Banianpuupuistoon. Mestari istui alas häntä varten valmistellulle istuinalustalle ja kertoi, mitä oli tapahtunut. Kun Mestarin oli päättänyt puheenvuoronsa, eräs munkki sanoi hänelle: ”Mutta kunnianarvoisa, mikä on sellainen opetus, joka ei ole ristiriidassa kenenkään kanssa tässä devojen, mārojen ja brāhmojen maailmassa, joka ei ole ristiriidassa tämän kansan, sen askeettien, bramiinien, devojen tai ihmisten kanssa? Entä mitä tarkoittaa se, ettei bramiinin mieleen jää piileviä näkemyksiä, bramiinin, joka elää aistinautunnoista irtautuneena, vailla epäilyksiä, omatunnonvaivat hävittäneenä ja joka ei janoa jälleensyntymää tähän taikka tuohon olomuotoon?”

”Munkit, ihmiset joutuvat mielenrönsyilystä johtuvien identiteettinäkemysten valtaan. Se, etteivät he löydä niiden alkulähteestä mitään hyväksyttävää, tervetulleeksi toivottamisen tai takertumisen arvoista, riittää piilevien taipumusten – halun, vastenmielisyyden, näkemysten, epäilysten, omahyväisyyden, jälleensyntymän ja tietämättömyyden – päättymiseen; siihen päättyy keppeihin ja miekkoihin tarttuminen, siihen päättyvät riidat, väittelyt ja tappelut, siihen päättyvät syyttelyt, eripuraa aiheuttavat puheet ja valheet. Siinä on näiden huonojen ja taitamattomien piirteiden loppu, eikä niistä jää mitään jäljelle.”

Näin Mestari puhui. Puhuttuaan Hyvinvaeltanut nousi alustaltaan ja meni majaan.

Pian sen jälkeen, kun Kunnioitettu oli poistunut, alkoivat munkit pohtia: ”Mestari antoi tämän tiivistetyn opetuksen lausuttavaksemme ja poistui sitten majaan selittämättä sen merkitystä yksityiskohtaisesti. [...] Kuka voisi selittää meille tarkemmin tätä Mestarin antamaa opetusta?”

Sitten munkit totesivat: ”Kunnianarvoisa Mahākaccāna on Mestarin ylistämä ja viisaiden harjoittajakumppaneiden arvostama munkki. Hän on kykenevä selittämään meille tämän opetuksen merkitystä tarkemmin. Kenties voisimme mennä Mahākaccānan luo, ja perille päästyämme kysyä häneltä siitä.”

Munkit lähtivät Mahākaccānan luo. Perille päästyään he ja Mahākaccāna tervehtivät toisiaan. Tervehdysten ja kohteliaiden kuulumistenvaihdon jälkeen munkit istuivat alas Mahākaccānan lähelle. He kertoivat mitä oli tapahtunut: ”[...]” Sen jälkeen he kysyivät: ”Voisiko kunnianarvoisa Mahākaccāna selittää tätä?”

”Ystävät, ajatellaanpa ihmistä, joka tarvitsee sydänpuuta. Etsiessään sydänpuuta hän tulee sellaisen suuren puun eteen, josta sitä löytyy. Hän ei välitä juuresta eikä rungosta vaan kuvittelee, että sydänpuuta pitää etsiä oksista ja lehdistä. Kunnianarvoisten laita on samoin – vaikka olisitte kasvokkain Mestarin kanssa, katsoisitte häntä ylen ja kuvittelisitte, että teidän pitää kysyä opetuksesta minulta. Mutta hän on Mestari, joka tietäessään tietää, joka näkiessään näkee. Hän on näkökyky, tieto, todellisuus ja pyhyys. Hän on opettaja, julistaja, merkitysten selventäjä, kuolemattomuuden antaja, todellisuuden mestari, Tathāgata. Silloin olisi täytynyt lähestyä Mestaria ja kysyä häneltä. Teidän olisi pitänyt muistaa opetus sellaisena kuin Mestari sen opetti.”

”Todellakin, kunnianarvoisa Mahākaccāna, hän on Mestari, joka tietäessään tietää, joka näkiessään näkee. Hän on näkökyky, tieto, todellisuus ja pyhyys. Hän on opettaja, julistaja, merkitysten selventäjä, kuolemattomuuden antaja, todellisuuden mestari, Tathāgata. Silloin olisi täytynyt lähestyä Mestaria ja kysyä häneltä. Meidän olisi pitänyt muistaa opetus sellaisena kuin Mestari sen opetti. Mutta silti, kunnianarvoisa Mahākaccāna, olet Mestarin ylistämä ja viisaiden harjoittajakumppaneiden arvostama munkki. Olet kykenevä selittämään meille tämän opetuksen merkitystä tarkemmin. Voisitko selittää tätä meille yksityiskohtaisemmin, jos siitä ei ole liikaa vaivaa.”

”Hyvä on, kunnianarvoiset. Kuunnelkaa tarkasti, kun puhun teille.”

”Kyllä, kunnianarvoisa”, vastasivat munkit Mahākaccānalle.

”Kunnianarvoiset, Mestari siis antoi teille tämän tiivistetyn opetuksen lausuttavaksenne ja poistui sitten majaan selittämättä sen merkitystä yksityiskohtaisesti: ’Munkit, ihmiset joutuvat mielenrönsyilystä johtuvien identiteettinäkemysten valtaan. Se, etteivät he löydä niiden alkulähteestä mitään hyväksyttävää, tervetulleeksi toivottamisen tai takertumisen arvoista, riittää piilevien taipumusten – halun, vastenmielisyyden, näkemysten, epäilysten, omahyväisyyden, jälleensyntymän ja tietämättömyyden – päättymiseen; siihen päättyy keppeihin ja miekkoihin tarttuminen, siihen päättyvät riidat, väittelyt ja tappelut, siihen päättyvät syyttelyt, eripuraa aiheuttavat puheet ja valheet. Siinä on näiden huonojen ja taitamattomien piirteiden loppu, eikä niistä jää mitään jäljelle.’

Näin minä ymmärrän Mestarin opetuksen: näkötajunnan herääminen riippuu silmien ja näkemisen kohteiden olemassaolosta. Näiden kolmen ilmiön ollessa läsnä syntyy kontakti. Kontakti on ehtona tuntemuksen heräämiselle. Minkä tuntee, siihen samastuu. Siihen mihin samastuu, sitä myös ajattelee, ja sitten nuo ajatellut asiat rönsyilevät mielessä. Mielenrönsyt on alkulähde, jonka takia ihminen päätyy mielenrönsyistä johtuvien identiteettinäkemysten valtaan.

Identiteettinäkemysiin vaikuttavat kaikki silmin havaittavat kohteet niin menneisyydessä, nykyisyydessä kuin tulevaisuudessa.

Kuulotajunnan herääminen riippuu korvien ja äänien olemassaolosta [...]. Hajutajunnan herääminen riippuu nenän ja tuoksujen olemassaolosta [...]. Makutajunnan herääminen riippuu kielen ja makujen olemassaolosta [...]. Tuntotajunnan herääminen riippuu kehon ja kosketuksen

olemassaolosta [...]. Mielitajunnan herääminen riippuu mielen ja mielenkohteiden olemassaolosta. Näiden kolmen ilmiön ollessa läsnä syntyy kontakti. Kontakti on ehtona tuntemuksen heräämiselle. Minkä tuntee, siihen samastuu. Siihen mihin samastuu, sitä myös ajattelee, ja sitten nuo ajatellut asiat rönsyilevät mielessä. Mielenrönsyt on alkulähde, jonka takia ihminen päätyy mielenrönsyistä johtuvien identiteettinäkemysten valtaan. Identiteettinäkemysiksi vaikuttavat kaikki mielen käsittämät kohteet niin menneisyydessä, nykyisyydessä kuin tulevaisuudessa.

Kunnianarvoiset, mikäli silmät, näkemisen kohteet ja näkötajunta ovat läsnä, on mahdollista kuvailla sitä mitä kutsutaan 'kontaktiksi'.

Silloin kun on käsitys kontaktista, on mahdollista kuvailla sitä mitä kutsutaan 'tuntemukseksi'.

Silloin kun on käsitys tuntemuksesta, on mahdollista kuvailla sitä mitä kutsutaan 'mielteeksi'.

Silloin kun on käsitys mielteestä, on mahdollista kuvailla sitä mitä kutsutaan 'ajatukseksi'.

Silloin kun on käsitys ajatuksesta, on mahdollista kuvailla sitä kuinka ihminen päätyy mielenrönsyistä johtuvien identiteettinäkemysten valtaan.

Kunnianarvoiset, silloin kun korvat [...] nenä [...] kieli [...] keho [...] mieli, mielenkohteet ja mielitajunta ovat olemassa, on mahdollista kuvailla sitä mitä kutsutaan 'kontaktiksi' [...]. Silloin kun on käsitys ajatuksesta, on mahdollista kuvailla sitä kuinka ihminen päätyy mielenrönsyistä johtuvien identiteettinäkemysten valtaan.

Silloin kun ei ole silmiä, näkemisen kohteita tai näkötajuntaa, ei ole mahdollista kuvailla sitä mitä kutsutaan 'kontaktiksi'. Silloin kun ei ole kontaktia, ei ole mahdollista kuvailla sitä mitä kutsutaan 'tuntemukseksi'. Silloin kun ei ole tuntemusta, ei ole mahdollista kuvailla 'mielletä'. Silloin kun ei ole mielletä, ei ole mahdollista kuvailla sitä mitä kutsutaan 'ajatukseksi'. Silloin kun ei ole käsitystä ajatuksesta, ei ole mahdollista kuvailla sitä kuinka ihminen päätyy mielenrönsyistä johtuvien identiteettinäkemysten valtaan.

Kunnianarvoiset, silloin kun korvia [...] nenää [...] kieltä [...] kehoa [...] mieltä, mielenkohteita tai mielitajuntaa ei ole olemassa, ei ole mahdollista kuvailla sitä mitä kutsutaan 'kontaktiksi'. Silloin kun ei ole kontaktia, ei ole mahdollista kuvailla sitä mitä kutsutaan 'tuntemukseksi'. Silloin kun ei

ole tuntemusta, ei ole mahdollista kuvailla 'mielletä'. Silloin kun ei ole mielletä, ei ole mahdollista kuvailla sitä mitä kutsutaan 'ajatukseksi'. Silloin kun ei ole käsitystä ajatuksesta, ei ole mahdollista kuvailla sitä kuinka ihminen päätyy mielenrönsyistä johtuvien identiteettinäkemysten valtaan.

Jos haluatte, voitte mennä Mestarin luo ja kysyä häneltä asiasta. Teidän tulee muistaa opetus sellaisena kuin hän sen teille kertoo.”

”Kyllä, kunnianarvoisa”, sanoivat munkit hyväksyen iloiten kunnianarvoisan Mahākaccāna sanat. He nousivat istuimiltaan, menivät Mestarin luo, kumarsivat kunnioittavasti, istuivat hänen lähelleen ja kertoivat, mitä oli tapahtunut: ”[...]. Tällä tavoin kunnianarvoisa Mahākaccāna selvensi meille opetuksen merkitystä, näillä sanoilla ja ilmauksilla.”

”Munkit, Mahākaccāna on taitava ja omaa suuren viisauden. Jos olisitte kysynyt noista seikoista minulta, olisin vastannut aivan samalla tavalla. Tuota ne tosiaan tarkoittavat, ja sellaisina teidän tulee asiat muistaa.”

Kun Mestari oli puhunut näin, sanoi Kunnianarvoisa Ānanda hänelle: ”Oletetaanpa, että nälkiintymäisillään oleva ihminen löytäisi hunajakakun. Maistaisipa hän tuota hunakakua missä tahansa, hän tuntisi sen herkullisen, suussasulavan maun. Aivan samoin älykäs ja ajattelukykyinen munkki tuntisi missä tahansa tyytyväisyyttä ja selkeyttä, jos hän tutkisi viisaasti tämän opetuksen merkitystä. Mestari, mikä on tämän opetuksen nimi?”

”Noh, Ānanda, voit muistaa tämän Dhammaopetuksen nimellä ”Hunajakakkuopetus”.

Näin puhui Mestari, ja tyytyväisenä Kunnianarvoisa Ānanda iloitsi hänen sanoistaan.